

ต้นฉบับบทละครอังกฤษ

ละครประเภท comedy of manners เริ่มเป็นที่นิยมในยุโรปหลังปี ค.ศ. ๑๖๐๐^๑ และมีความรุ่งเรืองมากในอังกฤษตลอดสมัย Restoration ของพระเจ้าชาร์ลที่ ๒ โดยเริ่มด้วยการเปิดโรงละครและฟื้นฟูการละครอีกครั้งหนึ่งหลังจากปิตุมาตลกดสมัย Puritan Commonwealth (๑๖๔๒ - ๑๖๖๐) comedy of manners แสดงเรื่องราวของชนกลุ่มน้อยในสังคมคือพวกคนชั้นสูง^๒ เป็นการสำรวจความสัมพันธ์ของบุคคลในสังคมชั้นที่เป็นผู้นำทางธรรมเนียมและแบบแผนประเพณี สิ่งที่สำคัญในบทละครประเภทนี้จึงได้แก่ลักษณะนิสัยและพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกมา โดยผ่านคำพูดหรือบทสนทนาที่คมคาย แสดงให้เห็นความพยายามของบุคคลที่จะทำตนให้เป็นที่ยอมรับในสังคมชั้นสูง และที่จะประพฤติปฏิบัติตนให้เข้ากับมาตรฐานปกติของพฤติกรรม (norms of behaviour) ที่ยอมรับกันในสังคมนั้น ระหว่างการศึกษาทำตนให้เข้าเป็นมาตรฐานของสังคมนั้น เขาอาจประสบความยากลำบากอุปสรรคต่าง ๆ เนื่องจากความฉัพพลากของตนเอง หรือจากความขัดแย้งกับคนอื่น ๆ แต่ในที่สุดก็จะเรียนรู้และปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ ในขณะที่เดียวกันก็สามารถรักษาลักษณะนิสัยเฉพาะตัวของตนไว้ได้^๓ นักเขียน comedy of manners ที่สำคัญในสมัย Restoration คือ Congreve, Wycherley,

^๑John Gassner, ed. A Treasury of the Theatre, Vol. I (New York: Simon and Schuster, 1964), p. 387.

^๒Ibid.

^๓George K. Kernodle, Invitation to the Theatre (New York: Harcourt, Brace & World, 1967), pp. 265-268.

Vanbrugh และ Etherege แนวของโครงเรื่อง (plot) ของละครประเภทนี้ไม่สำคัญ จึงมักจะใช้ซ้ำกันและลอกเลียนจากละครตลกของโรมัน (Roman Comedy) คือ เป็นเรื่องความรักที่มีอุปสรรคของหนุ่มสาวและเรื่องรักสามเส้า แต่ใน comedy of manners มีตัวละครยืนพื้น (stock characters) กลุ่มใหม่เกิดขึ้น เป็นตัวละครที่สะท้อนสมัยนิยมและสังคมชั้นสูง ประกอบด้วยพวกผู้ดีชาวลอนดอนทั้งหญิงและชาย บุคคลเหล่านี้มีเวลาว่างมาก มักจับกลุ่มกันตามที่ต่าง ๆ ถกเถียงวิจารณ์ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล นอกจากนี้ยังมีพวกหนุ่มสำอาง (the fop and the beau) เป็นตัวละครที่เกิดขึ้นใหม่ ซึ่งได้แก่ชายหนุ่มที่ใช้ชีวิตอย่างไม่มีสาระ สนใจแต่การแต่งกายให้ทันสมัย ต่อมาพวกชนชั้นกลางมีอำนาจและอิทธิพลขึ้นในขณะที่เดียวกับที่ชนชั้นสูงเสื่อมอำนาจลง พวกชนชั้นกลางนับถือศาสนาคริสต์ นิกายพิวริตันอย่างเคร่งครัด พวกเขาต้องการฟื้นฟูความคิดทางศาสนา จึงไม่พอใจ comedy of manners โจมตีว่าเป็นละครที่ทำให้เกิดความเลื่อมทางศีลธรรมเพราะเป็นเพียงละครที่สะท้อนพฤติกรรมความเป็นอยู่ของคนชั้นสูงซึ่งไม่มีแก่นสารและเลื่อมศีลธรรม เช่นความนิยมในหมู่หญิงผู้ดีที่มีสามีแล้วว่าต้องมีคูรักคนอื่นอีกเป็นต้น ชนชั้นกลางจึงไม่นิยมละครประเภท comedy of manners หันไปนิยมละครชนิดที่ค่อนกว่า แต่เป็นละครที่มุ่งเร้าความรู้สึกให้ผู้อ่านเกิดความสงสารเห็นใจตัวละครอย่างมาก จนบางครั้งก็ละเลยขอบเขตของความสมจริงในละคร มักเป็นละครตลกที่มีความรักแบบโรแมนติคเป็นจุดเด่นและในตอนสุดท้ายของละคร ความดีย่อมได้รับผลดีตอบแทน ซึ่งตรงกับความต้องการของพวกชนชั้นกลางเพราะเป็นการสั่งสอนทางศีลธรรม นักวิจารณ์ในสมัยหลังจึงเรียกละครพวกนี้ว่า sentimental moralizing comedy^๕ ละครประเภทนี้เป็นที่นิยมอย่างแพร่หลายตลอดศตวรรษที่ ๑๘ แต่อย่างไรก็ตาม comedy of manners กลับรุ่งเรืองอีกครั้งหนึ่งด้วยความสามารถของริชาร์ด บรินสลี

^๕ Robert Hogan and Eric Sven Molin, Drama : The Major Genres (New York: Dodd, Mead & Company, 1962), p. 199.

^๕ Ibid., p. 202.

เชริแคน (Richard Brinsley Sheridan 1751-1816) หลังจากเชริแคนมาจนถึงปลายศตวรรษที่ ๑๘ ก็ไม่มีนักแต่งบทละครคนสำคัญในอังกฤษ จนกระทั่งถึง ออสการ์ ไวลด์ (Oscar Wilde 1854-1900)^๒ ละครชนิด comedy of manners ของเชริแคนที่เด่นมีสองเรื่องคือ The Rivals (1774) และ The School for Scandal (1777)^๓

บทละครทั้งสองเรื่องของเชริแคนเป็นละครที่เสียดสีเยาะเย้ยความคิดและความรู้สึกของคนในสังคมและของการละครร่วมสมัยที่เห็นว่าละครประเภทเร้าความรู้สึกให้ผู้อ่านเกิดความสงสารเห็นใจตัวละคร (sentimentalism) และมีจุดประสงค์เพื่อการสั่งสอนศีลธรรมเป็นสิ่งที่ดี^๔ บทละครทั้งสองเรื่องทำให้เชริแคนได้รับการยกย่องว่าเป็นนักแต่งบทละครที่ยิ่งใหญ่คนหนึ่งของอังกฤษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่อง The School for Scandal ได้ชื่อว่าเป็น comedy of manners ที่สมบูรณ์เท่ากับ The Way of the World ของ Congreve (1670-1729) ซึ่งเป็นเรื่องที่ทำให้ comedy of manners เจริญสูงสุดในสมัย Restoration^๕ บทละครทั้งสองเรื่องของเชริแคนได้รับการยกย่องเช่นนี้เพราะเป็น comedy of manners ที่สามารถแสดงพฤติกรรมของคนและของสังคมร่วมสมัยของเขาได้อย่างเด่นชัดโดยผ่านคำพูดที่สละสลวย คมคาย และในขณะเดียวกันก็ทำให้เกิดผลขบขันจากคำพูดและสถานการณ์ในเรื่อง ละครจึงสามารถแสดงจุดประสงค์ของผู้แต่ง คือการต่อต้านความคิดและความรู้สึกของคนในสังคมและของทางการละคร

^๒ John Gassner, A Treasury of the Theatre, p. 388.

^๓ Ibid., p. 464.

^๔ Oscar G. Brockett, The Book of The Play : An Introduction (New York: Holt, Rinehart and Winston, 1966), p. 200.

^๕ Harold R. Walley, The Book of the Play : An Introduction (New York: Holt, Rinehart and Winston, 1966), p. 200.

ร่วมสมัย ที่เห็นว่าละครประเภทเร้าความรู้สึกให้ผู้ชมเกิดความสงสารเห็นใจตัวละคร และมีวัตถุประสงค์เพื่อการสั่งสอนทางศีลธรรมนั้นเป็นสิ่งที่ (anti-sentimentalism) ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของละครของเขาออกมาได้อย่างเด่นชัด ควบคู่ไปกับความคลกขบขัน ละครของเชริแกนเป็นที่นิยมสูงสุดในสมัยของเขาและยังคงมีชื่อเสียงมาจนถึงปัจจุบัน^{๑๐} ดังนั้นวิธีการ (technique) ของเชริแกนในการเสนอบทละครทั้งสองเรื่องจึงเป็นสิ่งสำคัญที่นำศึกษา

๑. โครงเรื่อง

วิธีการสร้างโครงเรื่องของเชริแกนเป็นสิ่งสำคัญ ถึงแม้ว่าเนื้อหาของโครงเรื่องไม่ใช่จุดเด่น เพราะเนื้อเรื่องที่เชริแกนนำมาใช้ในละครของเขาไม่ใช่สิ่งแปลกใหม่ที่ น่าสนใจในตัวเอง แต่เป็นเรื่องที่ไ้กันมาในธรรมเนียมการละครอังกฤษเป็นเวลานานแล้ว^{๑๑} วิธีการสร้างโครงเรื่องของเชริแกนคล้ายวิธีการของเชคสเปียร์ คือ ในละครแต่ละเรื่องจะมีทั้งโครงเรื่องเอก (main plot) และโครงเรื่องรอง (sub-plot) ในตอนแรก ๆ โครงเรื่องเอกและโครงเรื่องรองยังไม่แสดงความสัมพันธ์ใกล้ชิด แต่เมื่อละครดำเนินไปโครงเรื่องทั้งสองจะขยับเข้ามาใกล้ชิดกัน และการแก้ปัญหาของทั้งโครงเรื่องเอกและโครงเรื่องรองจะมารวมอยู่ในฉากเดียวกัน^{๑๒} ในเรื่อง *The Rivals* โครงเรื่องเอกคือ รักสามเส้าระหว่างเบเวอลี่ หรือ ร.อ. แอบโซลูต (Beverley or Captain Absolute) เอเคอร์ (Acres) และลิเดีย (Lydia) โครงเรื่องรอง เป็นเรื่องรักของฟอล์คแลนด์ (Faulkland) และจูเลีย (Julia) ในตอนแรกทั้งสอง

^{๑๐} Thomas Moore, The Works of Richard Brinsley Sheridan with a Memoir by James P. Brown, Vol. II (London: Bickers & Son, 1884), p. XXVIII.

^{๑๑} Oscar G. Brockett, The Book of the Play : An Introduction, p. 202.

เรื่องนี้จะดำเนินแยกกันไป แม้จะมีความคิดหลัก (theme) เดียวกันคือ แสดงให้เห็น ความคิดและความรู้สึกของผู้ที่ยึดถืออุดมคติด้วยอารมณ์ นี้อาศัยเหตุผล (sentimental) ที่แสดงมานลิเคียและโพลด์แลนค์ โครงเรื่องเอกแสดงความเพ้อฝันแบบโรแมนติคของ ลีเคียซึ่งต้องการแต่งงานกับคนที่จนกว่าเพื่อความรักที่แท้จริง ร.อ. แอปโซลูต ลูกชาย เศรษฐีเข้าใจความเพ้อฝันของลีเคีย จึงปลอมตัวเป็นเอนไซน์เบเวอดี (Ensign Beverley) ซึ่งเป็นทหารชั้นผู้น้อยที่ยากจน มาติดต่อกับและรักกับลีเคีย นางมาลาพรอพ (Mrs. Malaprop) ป้าของลีเคียพยายามขัดขวางความรักของทั้งสองเพราะรังเกียจ ความจนของเบเวอดี และสนับสนุนเอเคอร์ คหบดีชาวชนบทให้ลีเคีย แต่ภายหลังนาง มาลาพรอพเปลี่ยนใจหันไปสนับสนุน ร.อ. แอปโซลูต โดยไม่รู้ว่า เป็นคนเดียวกับเอนไซน์ เบเวอดี ปัญหาที่ต้องแก้ในโครงเรื่องเอก คือ ทำให้ลีเคียยอมตกลงแต่งงานกับ ร.อ. แอปโซลูตในฐานะที่แท้จริงของเขาได้อย่างไร และจะแก้ความขัดแย้งของ เบเวอดี (ร.อ. แอปโซลูต) และเอเคอร์ ที่หลงรักผู้หญิงคนเดียวกัน คือลีเคีย ได้อย่างไร ใน โครงเรื่องรองโพลด์แลนค์มีความระแวงอยู่ตลอดเวลาว่าจูเลียจะไม่รักเขาจริง บทบาท ของเขาแสดงความคิด และความรู้สึกของคนที่ไม่เห็นว่าคุณมคติที่ตนยึดถือด้วยอารมณ์เป็นสิ่ง ดี ซึ่งมีมากจนถึงขั้นฉีกปกติ^{๑๒} โพลด์แลนค์มักหาเรื่องทะเลาะกับจูเลียทุกครั้งที่พบกัน แสดงความไม่แน่ใจในความรักของจูเลีย ทำให้จูเลียโกรธทุกครั้ง ครั้งสุดท้ายโพลด์แลนค์ กุเรื่องหลอกลวงจูเลียเพื่อพิสูจน์ความรักของจูเลียที่มีต่อเขา ภายหลังจูเลียทราบว่าถูก หลอกลวง จึงตัดความสัมพันธ์กับโพลด์แลนค์ จนกว่าเขาจะแก้หนี้สินของตนให้ดีขึ้น ปัญหา โครงเรื่องรอง จึงเป็นการทำให้จูเลียกลับมาคืนดีกับโพลด์แลนค์ โดยที่โพลด์แลนค์ต้อง ปรับปรุงหนี้สินของตนเองให้ได้ การแก้ปัญหาของทั้งโครงเรื่องเอก และโครงเรื่องรอง จึงค่อย ๆ โยงมารวมกันในฉากเดียว คือ ฉากควอลกันที่คิงส์มีคฟิลด์ (King's-Head Field) ตัวละครทุกตัวไปพร้อมหน้ากันและแก้ความขัดแย้งปัญหาทุกอย่างของตนได้

^{๑๒} Sheridan, The Rivals & School for Scandal Notes

การทำควาเกิดขึ้นระหว่างเอเคอร์กับเบเวตตีและเซอร์ลูซิอุส (Sir Lucius O'Trigger) กับ ร.อ. แอปโซลูต ร.อ. แอปโซลูต ให้โพลด์แลนค์ไปเป็นผู้ช่วยด้วย แมดีเคียจะพูดว่าเลิกรักเบเวตตีที่หลอกดวงเธอ ทำให้เธอผิดหวัง ความเพ้อฝันโรแมนติคของเธอกถูกทำลาย แต่ชาวกวาร์ไปควลซึ่งเป็นการต่อสู้เสี่ยงความตายของ ร.อ. แอปโซลูต ทำให้ความรักที่แท้จริงที่มีต่อ ร.อ. แอปโซลูต มีชัยชนะเหนืออารมณ์เพ้อฝันของเธอ ทำให้เธอยอมรับเขาในฐานะที่แท้จริง จึงรีบไปที่สนามควลและคืนดีกับความเข้าใจกับ ร.อ. แอปโซลูต ที่สนามควลแห่งนั้น ส่วนเอเคอร์ หลีกเลียงการควลกับเบเวตตี ผู้เป็นคู่แข่งในความรักของเขาได้เมื่อเขาทราบว่าเบเวตตี คือคนเดียวกับ ร.อ. แอปโซลูต เพื่อนเก่าของเขา ส่วนปัญหาความขัดแย้งระหว่างจูเลียกับโพลด์แลนค์ก็สิ้นสุดลงในฉากรนี้เช่นกันโพลด์แลนค์มาที่สนามคว ด้วยความเสียใจสำนึกนึกเห็นโทษของความระแวงเกินขนาดของตนทำให้เสียจูเลียไป ชาวกวาร์มาควลของโพลด์แลนค์ทำให้จูเลียหายโกรธ โพลด์แลนค์รีบมายังสนามควลปรับความเข้าใจกับโพลด์แลนค์ ผู้ซึ่งปรับปรุงนิสัยตนเองแล้ว คืนดีกันที่สนามควล ดังนั้นปัญหาทุกอย่างในเรื่องจึงจบลงด้วยดีในฉากรนี้

ใน The School for Scandal มีวิธีสร้างโครงเรื่องและการดำเนินการแก้ปัญหาเช่นเดียวกับใน The Rivals กล่าวคือ ละครมีทั้งโครงเรื่องเอก และโครงเรื่องรอง โครงเรื่องเอกเป็นเรื่องรักสามเส้าและการชิงดีกันระหว่างสองพี่น้องสกุลเซอเฟซ (Surface) โครงเรื่องรอง เป็นเรื่องความขัดแย้งในชีวิตครอบครัวระหว่างเซอร์ปีเตอร์ (Sir Peter) กับเลดี้ทีเทิล (Lady Teazle) โครงเรื่องทั้งสองมีความคิดหลักรวมกันคือ ความเสแสร้ง (hypocrisy) โดยแสดงผ่านตัวละคร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในตัวละคร เซอเฟซ^{๑๓}

ในตอนแรก เนื้อเรื่องในโครงเรื่องเอกและโครงเรื่องรองจะแยกกัน

^{๑๓} Walter Sichel, Sheridan Vol. I (London: Constable & Company, 1909), p. 556.

แต่เมื่อละครดำเนินไปเรื่องทั้งสองจึงเข้ามาใกล้กัน และในฉากบังตา (screen scene) การเปิดเผยความสัมพันธ์ของเลดี้ที่เชิดกับโจเซฟ นำไปสู่การแก้ปัญหาของทั้งโครงเรื่องเอกและโครงเรื่องรอง^{๑๔} ปัญหาของโครงเรื่องเอกคือทำอย่างไรมาเรีย (Maria) จึงจะได้แต่งงานกับชาร์ล (Charles) โดยความยินยอมจากเซอร์ปีเตอร์ที่เชิด ผู้ปกครองของเธอซึ่งรังเกียจความประพฤตินุกสนาน เฮฮา สุรุ่ยสุร่ายของชาร์ล ที่ทำให้ทุกคนตัดสินว่าชาร์ลเป็นคนเลวและทำอย่างไรทุกคนจะทราบว่าโจเซฟเป็นคนเสแสร้งว่ามีคุณงามความดี ส่วนปัญหาโครงเรื่องรอง คือทำอย่างไร เซอร์ปีเตอร์และเลดี้ที่เชิดจึงจะเข้าใจกันได้ รวมทั้งทำอย่างไรเลดี้ที่เชิดจึงจะรู้สึกตัว เลิกทำตามตามสมัยนิยมทั้ง ๆ ที่เป็นการเสแสร้ง ไม่ใช่ธรรมชาติของเธอเอง ฉากบังตาเป็นแผนแก้ปัญหาของเรื่องทั้งสอง กล่าวคือ ตัวละครสำคัญทุกตัวต่างเปิดเผยความจริงใจของตน แก้อสงสัยของตัวละครอีกตัวหนึ่งไปได้ โดยไม่ทราบว่าผู้ที่สงสัยคนนั้นซ่อนตัวอยู่ในห้อง และได้ยินคำพูดของตนด้วย ดังนั้นเซอร์ปีเตอร์ผู้เป็นผู้ปกครองของมาเรียจึงไม่รังเกียจชาร์ลอีกต่อไป และเลิกสนับสนุนโจเซฟ ทำให้อุปสรรคสำคัญในความรักของชาร์ลกับมาเรียถูกขจัดไป ส่วนเลดี้ที่เชิดก็เข้าใจสามีตน มองเห็นความเสแสร้งของโจเซฟ และยังเห็นโทษของการเสแสร้งทำตามตามสมัยนิยม ประกาศปรับปรุงตัว ตั้งใจทำหน้าที่ภรรยาที่ดี เลิกข้องแวะกับพวกนักนินทาคนโดยเค็ดซาค^{๑๕} ความขัดแย้งระหว่างเซอร์ปีเตอร์และเลดี้ที่เชิดจึงสิ้นสุดลง ปัญหาของโครงเรื่องเอกและโครงเรื่องรองแก่สำเร็จในฉากนี้

ดังนั้น อาจสรุปได้ว่าวิธีการคลี่คลายปัญหาของเชริแคน คือค่อย ๆ โยงปัญหาทั้งหมดของเรื่องเข้ามารวมกัน และสร้างเหตุการณ์อย่างหนึ่งขึ้นมาให้เป็นสถานการณ์ที่มีผลกระทบต่ตัวละครทุกตัว ทำให้ตัวละครสำคัญมาเผชิญหน้ากันในฉากเดียวกัน และมี

^{๑๔} Oscar G. Brockett, The Book of the Play An

Introduction, p. 202.

^{๑๕} Ibid., p. 204.

การเปิดเผยความลับต่าง ๆ พร้อมทั้งคลี่คลายความขัดแย้งระหว่างตัวละครด้วยการผูก
ปรับความเข้าใจกัน ขจัดปัญหาทั้งหมดของเรื่องทั้งหมดลงได้ แต่ฉากนี้ไม่จำเป็นต้องเป็น
ฉากสุดท้ายของละคร ในเรื่อง *The School for Scandal* ฉากบังคับไม่ใช่ฉากสุดท้าย
ท้าย ในกรณีนี้ฉากสุดท้ายเป็นเพียงฉากสั้นที่รวมปัญหาย่อยมาคลี่คลายให้หมด

๒. การสร้างเหตุการณ์และการให้สถานการณ์

เชริแคนพยายามให้ความกระจ่างชัดอยู่ตลอดเวลาตั้งแต่ละครเปิดฉากในเรื่อง
The Rivals ในฉากนำเรื่อง (exposition scene) คำสนทนาของแฟก (Fag)
กับโทมัส (Thomas) แนะนำให้เรารู้จักตัวละครที่สำคัญ เผยความสัมพันธ์ระหว่างตัวละคร
ครุ สำคัญของเรื่อง ความขัดแย้งระหว่างตัวละคร^{๑๖} ใน *The School for
Scandal* การซุบซิบนินทาคนในฉากแรกเผยความซับซ้อนของเรื่อง แนะนำตัวละคร
สำคัญและเสนอความขัดแย้งของเรื่อง^{๑๗} และเพื่อประโยชน์ของผู้ชมเมื่อใดที่การกระทำ
หรือแรงจูงใจของตัวละครอาจจะไม่ชัดเจน จะมีการใช้คำพูดป้องกันคนดู (aside)
อยู่ตลอดเวลาเพื่อให้ความกระจ่างแก่ผู้ชม^{๑๘} แต่ขณะที่เชริแคนทำให้สถานการณ์ชัดเจน
ตลอดเวลา เขาก็ไม่ยอมให้ผู้ชมทราบเหตุการณ์และการแก้ปัญหาล่วงหน้า เขาก่อให้ผู้ชม
เกิดความหวังว่าความชั่วของโจเซฟจะถูกเปิดเผย เล็คที่เชลจะต้องสำนึกตัวได้ ชาร์ล
และมาเรียจะได้รับความสุข เขาประวิงเวลาการแก้ปัญหาออกไป โดยเพิ่มเหตุการณ์
ฉะนั้นเราจึงไม่แน่ใจว่าผลของการแก้ปัญหาจะเป็นอย่างไร ดังนั้นเชริแคนจึงให้ทั้งความ

^{๑๖} Sheridan, *The Rivals* (London: University of London Press, 1958), p. 10.

^{๑๗} Oscar G. Brockett, *The Book of the Play: An Introduction*, p. 202.

^{๑๘} Ibid., p. 203.

กระจางและความระทึกใจ (suspense) พร้อมกัน^{๑๘} นอกจากนี้ เหตุการณ์ย่อยที่เลือกมารวมกันแล้วทำให้เกิดสถานการณ์ ซึ่งเปิดโอกาสให้ตัวละครแสดงพฤติกรรมของตนออกมาได้อย่างเด่นชัด เช่นในเรื่อง *The Rivals* การที่ดิเคียวรักกับเอนไซน์เบเวอส์ และปฏิเสศกฎหมายที่ป่าเสนอกทุกคน แสดงให้เห็นอารมณ์เพื่อฝันโรแมนติคของดิเคียวที่ต้องการรักกับคนจนกว่า ใน *The School for Scandal* แผนการณ์ของโจเซฟที่หลอกลวงเล็กที่เซิลเพื่อผลประโยชน์ และความต้องการจะได้แต่งงานกับมาเรียเพื่อสมบัติของเธอ ชี้ให้เห็นความเสแสร้งเห็นแก่ตัวของโจเซฟชัดเจน

003637

X การดำเนินการแสดงในละครเป็นไปตามลำดับเวลาของเรื่อง^{๒๐} บทละครทั้งสองเรื่องของเชริแคนมี ๕ องก์ ภายในแต่ละองก์แบ่งเป็นฉากย่อย ๆ การดำเนินการแสดงของละครทั้งสองเรื่องเหมือนกันคือ องก์ที่หนึ่งเป็นการนำเรื่องให้พื้นภูมิ (setting) แนะนำตัวละคร เสนอเหตุการณ์ที่เป็นความเดิมของละครและความขัดแย้งของตัวละคร องก์ที่สองเป็นการขมวดปม (rising action or complication) เริ่มเหตุการณ์ซับซ้อนของละคร ทำให้ผู้ชมเกิดความระทึกใจใคร่ติดตามเรื่อง องก์ที่สามเป็นจุดยอดของเรื่อง เป็นตอนที่เหตุการณ์ยุ่งยากถึงขีดสุด องก์ที่สี่เป็นการคลายปม (falling action) คือเริ่มการคลี่คลายปัญหาความยุ่งยากในเรื่องโดยยังคงความไม่แน่ใจไว้อีกก่อน องก์ที่ห้าเป็นการแก้ปัญหาทุกอย่างและเป็นตอนจบของละคร การแบ่งละครออกเป็นห้าองก์และมี prologue ก่อนละครเริ่มบอกแนวของละครมี epilogue ในตอนจบซึ่งสรุปข้อคิดจากละคร ทั้งหมดนี้เป็นธรรมเนียมของการละครที่มีละครกรีกเป็นต้นแบบ และใช้สืบเนื่องกันมาในการละครตะวันตกจนตลอดถึงปี ๑๘๘๐ จึงมีการเปลี่ยนแปลงในปลายศตวรรษที่ ๑๙ โดยจำนวนองก์ลดน้อยลง^{๒๑}

^{๑๘} Ibid.

^{๒๐} Ibid.

^{๒๑} Thomas E. Sanders, The Discovery of Drama (Glenview:

X เจริญก้าวหน้าขึ้นซึ่งได้แก่สถานที่ เวลา บรรยากาศของสังคมในละครทั้งสองเรื่องไว้อย่างละเอียดโดยผ่านบทสนทนา พฤติกรรม การแต่งกาย ความเป็นอยู่ สิ่งที่เป็นจุดสนใจของตัวละคร เป็นไปตามมาตรฐานปกติของพฤติกรรมของคนร่วมสมัย เช่น ในเรื่อง *The Rivals* ในฉากแรกที่แพกและโธมัสสนทนากัน แพกวิจารณ์การใช้วิกรมของโธมัสว่าปัจจุบันผู้ดีชาวลอนดอนไม่มีใครใส่วิกรม^{๒๒} คำวิจารณ์ของแพกสะท้อนค่านิยมในการแต่งกายของชาวอังกฤษในระหว่างปี ๑๗๘๐ - ๑๘๓๐ อันเป็นช่วงเวลาที่คนต้องการออกจากกรอบและกฎเกณฑ์ ต้องการเปลี่ยนจากธรรมเนียมไปสู่ธรรมชาติ^{๒๓} การพูดถึงเมือง Bath ว่าหลังจากห่าหิมะไปแล้วทุกอย่างอยู่ในความเงียบสงบ^{๒๔} เป็นการบรรยายสถานที่และให้บรรยากาศแก่ละครโดยแทรกไว้ในบทสนทนาของตัวละคร การพูดถึงห้องสมุดสาธารณะ (circulating library) ของตัวละคร เป็นสิ่งที่สะท้อนสมัยเพราะห้องสมุดชนิดนี้เป็นที่นิยมกันมากในศตวรรษที่ ๑๘^{๒๕}

ใน *The School for Scandal* การค้นหาของพวกนินทาคนที่วิจารณ์การแต่งหน้าของนางเอเวอร์กรีน (Mrs. Evergreen) ว่าหนาเกินไป^{๒๖} สะท้อนวัฒนธรรมค่านิยมการแต่งกายเช่นกัน เพราะความต้องการแต่งตัวให้เป็นธรรมชาติมากขึ้นนำไปสู่การ

^{๒๒} Ernest Rhys, ed., The Plays of Richard Brinsley Sheridan (London: J.M. Dent & Sons, 1931), p. 11.

^{๒๓} Boris Ford, The Pelican Guide to English Literature Vol.V: From Blake to Byron (London: Hazell Watson & Veney, 1957), p. 12.

^{๒๔} Ernest Rhys, The Plays of Richard Brinsley Sheridan, p. 11.

^{๒๕} Sheridan, The Dramatic Works of Richard Brinsley Sheridan (London: Oxford University Press, 1946), p. 136.

^{๒๖} Ernest Rhys, The Plays of Richard Brinsley Sheridan, p. 244.

นิยมใช้เครื่องสำอางน้อยลง^{๒๗} นอกจากนี้ตัวละครเกือบทั้งหมดยังมีการดำเนินชีวิตที่ไม่แก่นสาร ไม่มีใครสนใจกับการทำมาหากิน โลกของตัวละครเป็นโลกของชนชั้นสูง มีเวลาว่างมาก สนใจความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและแบบแผนพฤติกรรมในสังคมชั้นสูง

ดังปรากฏข้อความในหนังสือ Invitation to the Theatre ของ George H. Kernodle ดังนี้

In Paris and London, a number of men and women, gathering in salons, at the court of the king, at the coffeehouses of the town, and in the walkways of the park set about exploring patterns of human behaviour that are urbane, subtle, complex and civilized. They created a new concept of ladies and gentlemen and produced a new kind of comedy.

๓. การสร้างตัวละคร

๓.๑ การให้ลักษณะนิสัยตัวละคร ตัวละครทุกตัวเป็น type character ที่แสดงลักษณะนิสัยแง่ใจแง่หนึ่งหรือเพียง ๒ - ๓ แง่ที่จำเป็นสำหรับเรื่อง ตัวละครหลายตัวได้รับการตั้งชื่อตามลักษณะนิสัยซึ่งเป็นธรรมเนียมที่ใช้มาตั้งแต่สมัย morality play ในยุคกลาง (ศตวรรษที่ ๑๒ - ๑๓)^{๒๘} เช่น เซอร์แอนโทนี แอบโซลูต เป็นคนที่คังคั้นเอาแต่ใจตนเอง นางมาลาพรอพเป็นคนชอบใช้คำฉุนที่เสมอ เลคส์เนียเวล (Sneerwell) ชอบนินทาเหยียดหยันคนอื่น สเนค (Snake) เป็นคนที่มีเล่ห์เหลี่ยมเลี้ยงไม่เชื่อใจใคร เซอร์เบนจามินแบคไบท์ (Sir Benjamin Backbite)

^{๒๗} Boris Ford, The Pelican Guide to English Literature

Vol.V.: From Blake to Byron, p. 12.

^{๒๘} George R. Kernodle, Invitation to the Theatre, p. 272.

^{๒๙} J.L. Styan, The Dramatic Experience (London: Cambridge University Press, 1971), p. 59.

ขอบนิทานฉบับหลัง^{๓๐} X ตัวละครของเชริแคนที่มีลักษณะตัวละครที่แต่งขึ้นใหม่ทั้งหมด พื้นฐาน
ของตัวละครยังคง เป็นแบบตัวละครที่ใช้กันมาในการละครตั้งแต่สมัยละครตลกของโรมัน X
เช่น บิดาจอมเผด็จการ ชายแถมี่เมียสาว ผู้ปกครองแก่ที่ซัดขวางความรักของคนหนุ่ม
สาว แม่หม้ายที่แสวงหาสามีใหม่ คนใช้เจ้ากั้เจ้าการของนายที่เป็นคนรักกัน แต่เชริแคน
นำมาใช้โดยเพิ่มลักษณะนิสัยเฉพาะตัวแก่ตัวละครแต่ละตัว X ลักษณะนิสัยที่เพิ่ม เป็นไปเพื่อ
ความมุ่งหมายสองอย่างคือ เพื่อให้เกิดความขบขัน และในขณะที่เดียวกันก็แสดงพฤติกรรม
ของคนร่วมสมัยโดยเฉพาะตัวละครทุกตัว มีนิสัยเฉพาะตัวที่แตกต่างอย่างเห็นได้ชัด^{๓๑}
เช่น ใน The Rivals ความยึดถืออุดมคติด้วยอารมณ์ปรากฏชัดในตัวลิเคียและโพลด์-
แลนค์ แต่ความรู้สึกนี้ของทั้งสองคนยังต่างกัน สำหรับลิเคียเป็นความเพ้อฝันโรแมนติก
แบบสาวรุ่นที่ต้องการความรัก ความตื่นเต้นแบบในนวนิยายที่ตนอ่าน ส่วนความคิดและ
ความรู้สึกของโพลด์แลนค์เกิดจากความระแวงเพราะไม่แน่ใจในตนเอง ร.อ. แอบโซลูต
เป็นคนฉลาดเข้าใจอารมณ์ความคิดของลิเคียจึงทำให้ลิเคียรักตนได้เพราะปลอมตัวเป็น
คนจน แต่เขาก็เป็นคนมีเหตุผลพอที่จะไม่พาลิเคียหนีไปซึ่งจะทำให้เธอสูญเสียมรดกไปถึง
๒ ใน ๓ โดยไม่จำเป็น จูเลียเป็นคนฉลาดตรงไปตรงมามีเหตุผลและเปิดเผย เซอร์
แอนโทนี่เป็นพ่อที่อารมณ์ร้าย โกรธง่าย ฉุนเฉียว ถึงขั้นทำอะไรตามใจตนเอง ลูซี เป็น
สาวใช้ที่ทำเป็นโง่และซื่อ แต่ความจริงฉลาดแกมโกง ทำอุบายหลอกดวงทุกคนเพื่อผล
ประโยชน์ของตนเอง แพ็กเป็นคนใช้ที่พยายามเลียนแบบเจ้านาย เควิด เป็นแบบฉบับ
ของคนใช้ที่ซื่อสัตย์ค่อนาย แสดงความฉลาดในเชิงปฏิบัติ (practical good sense)
และรังเกียจกฎแห่งเกียรติยศของสุภาพบุรุษ เขาแสดงให้เห็นทัศนคติของคนสามัญที่มีต่อ
พฤติกรรมและค่านิยมของคนชั้นสูง^{๓๒}

^{๓๐} Sheridan, The Dramatic Works of Richard Brinsley

Sheridan, p. 15.

^{๓๑} Ibid., pp. 25 - 26.

^{๓๒} Ibid., p. 44.

ในเรื่อง The School for Scandal ก็เช่นกัน ตัวละครทุกตัวมีลักษณะนิสัยเฉพาะตัว เช่น ชาร์ล เป็นชายหนุ่มใจดี รื่นเริงเปิดเผยที่มีลักษณะเฉพาะตัว คือ ความสุรุษสุรายและชอบช่วยเหลือผู้อื่นอันเป็นข้อดีและข้อเสียของนิสัยคนที่ทำอะไรตามความรู้สึกโดยไม่ได้ใช้สมองไตร่ตรอง นึกอยากจะทำอะไรก็ทำโดยทันที ส่วนโจเซฟ พี่ชายเป็นคนเสแสร้งว่าใจดี อ่อนน้อม สุภาพกับทุกคน แต่ความจริงเห็นแก่ตัวคิดถึงแต่ประโยชน์ของตนเองซึ่งเป็นนิสัยคนที่จะทำอะไรต้องคำนวณเสียก่อนว่าตนจะมีผลประโยชน์มากน้อยเพียงใด โจเซฟฉวยโอกาสจากความคึกคึกฉุนเฉียวของคนในสังคมซึ่งมักตัดสินคนด้วยความรู้สึก คิดว่าบุคคลที่ใจดี อ่อนน้อม สุภาพ ปากพูดดีแต่ศีลธรรมที่ถึงยามต้องเป็นคนกีดจหน้าให้เขาได้รับการยกย่องว่าเป็นชายหนุ่มที่เป็นแบบฉบับอันดีงาม เซอร์ปีเตอร์มีลักษณะนิสัยเฉพาะตัว คือ เป็นคนฉุนเฉียว เขามีความตั้งใจจะยั่วภรรยาสาวให้อารมณ์เสียเพื่อเป็นการแก้แค้นที่เขาอดทนทำให้เขาอารมณ์เสีย แต่เมื่อใดที่ทะเลาะกัน เซอร์ปีเตอร์ก็กลับอารมณ์เสียทุกครั้ง เดคกีที่เข็ดเป็นผู้หญิงที่มาจากชนบทที่เคยดำเนินชีวิตเรียบง่าย มีลักษณะเฉพาะคือเป็นคนฉลาด พุดจาคนตาย มีความเชื่อมั่นในตนเอง เมื่อมาอยู่ลอนดอนก็พยายามทำตัวให้เข้ากับสังคมลอนดอนอย่างเต็มที่ เซอร์โอดิเวอร์มีลักษณะเฉพาะ คือ สำเอียงเข้าข้างคนที่ทำให้ตนพอใจ เดคกีสเนี่ยเวลและคนอื่น ๆ ที่เป็นนักนินทาคนต่างก็แสดงความสามารถในการนินทาแต่ในลักษณะที่แตกต่างกัน เช่น เดคกีสเนี่ยเวล ฉลาดแกมโกงภูมิใจว่าตนเองมีความสามารถในการนินทาคนอื่น นางแคนเคอร์ (Mrs. Candour) เป็นคนพุดมากแต่ไม่มีเล่ห์เหลี่ยม^{๓๓}

เซริแคนมักให้ลักษณะนิสัยของตัวละครตรงกันข้ามกันเป็นคู่ ๆ ทั้งนี้เพื่อให้เห็นพฤติกรรมและลักษณะนิสัยของตัวละครเด่นชัด เช่นในเรื่อง The Rivals ความเพี้ยนโรแมนติคของลิเคียตรงกันข้ามกับความมีเหตุผลของจูเลีย ความระแวงของโพลด์แลนคี่ตรงกันข้ามกับความมีสติ มีเหตุผล ใจคอหนักแน่นของ ร.อ. แอบโซลูต การพยายาม

^{๓๓} Ibid., p. 75.

เลียนแบบเจ้านายและพยายามทำตัวให้เป็นผู้ที่ชาวลอนดอนทุกกระเปาะนี้วของแพกตรงกันข้ามกับความเรียบร้อยแบบชาวชนบทของโธมัส ในเรื่อง The School for Scandal ความเปิดเผยของชาร์ลตรงกันข้ามกับความเสแสร้งของโจเซฟ ความฉุนเฉียวของเซอร์ปีเตอร์ตรงกันข้ามกับความใจเย็นของเลคกีที่เชิด

X^{๓.๒} ความสมจริง แม้วตัวละครของเชริเคนจะเป็น type character แต่พฤติกรรมของตัวละครทุกตัวสมจริง (convincing) และมีความเหมาะสมกับลักษณะนิสัยของคน ทั้งนี้เพราะเชริเคนมีความพิถีพิถันในเรื่องเหตุจูงใจ (Motive) ของตัวละครในทุกคน เชริเคนให้รายละเอียดภูมิหลังพฤติกรรมของเหตุจูงใจอย่างรอบคอบ เช่น ในเรื่อง The Rivals บทสนทนาของดีเคียกับลูซี่ที่ดีเคียแสดงความพอใจที่ลูซี่ไปขอยืมหนังสือนวนิยายโรแมนติคมาได้จากห้องสมุดสาธารณะ^{๓๔} เซอร์แอนโทนีและนางมาลาพรอพสนทนาวิจารณ์กันเรื่องห้องสมุดสาธารณะนี้ เซอร์แอนโทนีแสดงความเข้าใจว่า หนังสือนวนิยายประโลมโลกที่ดีเคียอ่านมีอิทธิพลต่อความคึกเพื่อฝันโรแมนติคที่แปลกประหลาดของดีเคียที่ต้องการแต่งงานกับคนที่จนกว่า^{๓๕} บทสนทนาทั้งสองตอนทำให้ผู้ชมเข้าใจมองเห็นแรงจูงใจของดีเคียได้ชัดเจนว่าเหตุใดจึงมีความคึกเช่นนี้ ในเรื่อง The School for Scandal มีเหตุผลอธิบายการขอบนินทาคนของเลคกีสเนี่ยเวลาขอบนินทาคนเพราะเมื่อสมัยตนเองยังสาวเคยถูกนินทาให้เสียหายจึงแค้นเคืองการนินทาคนอื่น^{๓๖}

X^{๓.๓} มาตรฐานปกติของพฤติกรรม (norms of behaviour) เนื่องจากละครทั้งสองเรื่องเป็น comedy of Manners พฤติกรรมของตัวละครที่แสดงออกเพื่อ

^{๓๔} Ernest Rhys, The Plays of Richard Brinsley Sheridan, pp. 12 - 13.

^{๓๕} Ibid., p. 18.

^{๓๖} Ibid., p. 228.

พยายามทำให้คนเป็นที่ยอมรับในสังคมชั้นสูง ทำคนให้เข้ากับมาตรฐานปกติของพฤติกรรมของสังคมจึงเป็นสิ่งสำคัญ^{๓๓} บุคคลที่ประพฤติแตกต่างไปจากมาตรฐานนี้จะถูกหัวเราะเยาะ^{๓๔} ดังนั้นตัวละครจึงแบ่งเป็นสองพวกคือ^{๓๕}

๑. พวกที่เป็นเกณฑ์แสดงมาตรฐานปกติของพฤติกรรมที่แท้จริง มีพฤติกรรมที่เป็นไปตามแบบแผนและความประพฤติทางศีลธรรมที่คนส่วนใหญ่ในสังคมนั้นยอมรับกันว่าถูกต้องเหมาะสม (appropriate behaviour and moral conduct) moral conduct ในละครดลกสมัย Restoration เป็นข้อถกเถียงกันมาตั้งแต่ ค.ศ. ๑๖๐๐ นักวิจารณ์ส่วนมากได้ตีความหมายว่า หมายถึงความประพฤติที่คนทั่วไปยอมรับว่าถูกต้องในวัฒนธรรมตะวันตกมีความคิดว่า มนุษย์เป็นทาสความชั่วง่าย (man is corruptible) นักวิจารณ์จึงมีความเห็นว่า เราน่าจะรับความจริงข้อนี้ด้วยความเข้าใจและมีสติมากกว่าความโกรธแค้น แต่มิได้หมายความว่า ความประพฤติทุกอย่างถูกต้อง คนที่น่าชมเชยคือคนที่รู้จักตัวเอง ละครมักจะเยาะเย้ยคนที่หลอกลวงตนเองหรือพยายามหลอกลวงคนอื่น มาตรฐานที่วัคคัมก็แสดง โดยตัวละครที่ฉลาดและรอบรู้จริง ๆ รู้จักตนเองและผู้อื่นแจ่มแจ้ง และประพฤติปฏิบัติตนตามความรู้นั้น^{๓๖} ตัวละครเหล่านี้ได้แก่ ร.อ. แอปโซลูต จูเลีย เซอร์โอดิวเวอร์ โรลีย์ (Rowley) และมาเรีย

๒. ตัวละครที่เบี่ยงเบนไปจากมาตรฐานปกติของพฤติกรรมที่แท้จริง ตัวละครเหล่านี้จะถูกหัวเราะเยาะ เช่น โพลด์แลนด์และลิเคียที่มีความคึกและความรู้สึกว่าคุณสมบัติที่ตนเองยึดถือเป็นสิ่งก็จมนหายไป เอเคอร์ คหบดีชนบทผู้ซึ่งพยายามแต่งตัว ปรับปรุง

^{๓๓} George R. Kernodle, Invitation to the Theatre, p. 266.

^{๓๔} John Gassner, A Treasury of the Theatre, p. 387.

^{๓๕} Oscar G. Brockett, The Book of The Play: An Introduction, pp. 201, 204.

^{๓๖} Ibid., p. 195.

ตัวให้ตามทันสมัยนิยมของลอนดอน เซอร์ลูซิอุส โอ ทริกเกอร์ ชายแก่ผู้พยายามทำเป็นหนุ่มคึกคักเด็กสาว แพก คนใช้ที่เลียนแบบเจ้านาย เซอร์แอนโทนี ชุนนางผู้ใหญ่ที่มีอายุกลับมามีนิสัยโมโห คุณเฉียว โฉงฉาง ระวังอารมณ์ไม่ได้ นางมาลาพรอพสุภาพสตรีสูงอายุที่ทำตัวเป็นสาวเสมอ พยายามใช้ภาษาที่หรูหราเพื่อแสดงรสนิยมที่ดีของเธอ และในเรื่อง The School for Scandal เซอร์ปีเตอร์มีความคุณเฉียว โหม่ง่าย เขาพยายามจะระวังอารมณ์แต่ทำไมไม่สำเร็จสักครั้ง โจเซฟแสวงทำเป็นผู้ใหญ่เคร่งขรึมคงแก่เรียนโดยคิดว่าเป็นการทำสิ่งที่สังคมยอมรับ ยกย่องจึงนำหัวเราะ พวกนักนินทาพร้อมหัวกันนินทาคนและเด็กที่เซ่อที่พยายามฝึกหัดนินทาคนและมีคู่รัก เป็นการพยายามทำตัวตามสมัยนิยมของสังคมโดยเข้าใจว่าเป็นมาตรฐานปกติของพฤติกรรมที่ถูกต้องอย่างแท้จริง^X ในตอนสุดท้ายของละครทั้งสองเรื่อง ตัวละครจะทราบข้อผิดพลาดของตนเองและปรับตัวให้เข้ามาตรฐานปกติของพฤติกรรมที่แท้จริงได้^X

^X ๓.๔ ลักษณะความขำและการลงโทษ เนื่องจากตัวละครของละครประเภท comedy of manners มีจุดมุ่งหมายแสดงพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปจากมาตรฐานปกติของพฤติกรรมที่ถูกต้องหรือแสดงมาตรฐานปกติของพฤติกรรมที่ถูกต้อง เท่านั้นมิได้มีเพื่อวัตถุประสงค์ในการสั่งสอนศีลธรรม ดังนั้นลักษณะความขำและการลงโทษจึงไม่รุนแรง ตัวละครที่ซัดซางผลประโยชน์ของตัวเอกก็มีได้ก่อให้เกิดความเสียหายที่จริงจังร้ายแรงแต่อย่างใด^{๔๑X} เช่นใน The Rivals นางมาลาพรอพชัควางความรักของดิเคียและเบเวอดี โกรธแค้นเบเวอดีที่เขียนจดหมายมาหาดิเคียแล้วพาดพิงถึงตน คำคนมาในจดหมาย แต่เมื่อความจริงเปิดเผยว่า ร.อ. แอบโซลูตเป็นคนเดียวกับเบเวอดีเธอก็ให้อภัยไม่ซัดซางความรักของคนทั้งสองอีกต่อไป ส่วนเอเคอร์คูแข่งทำควลกับเบเวอดีเมื่อทราบว่าเบเวอดีเป็นคนเดียวกับ ร.อ. แอบโซลูตเพื่อนเก่าของเขา ความเป็นอริต่อบเวอดีก็สิ้นสุดลง

⁴¹ Ibid., p. 201.

ใน The School for Scandal ก็เช่นกัน โจเซฟพยายามหลอกลวงเลดี้
คีเชิล แต่ไม่ทันจะทำชั่วจริง ๆ เซอร์ปีเตอร์เข้ามาแผนการณ์ของเขาก็โดยไม่ว่าง
เลดี้สเนียเวลพยายามเป่าข่าวให้มาเรียกับชาร์ลแตกกันแต่ไม่สำเร็จ เพราะสเนคเปิด
โปงความจริง

นอกจากนี้ การลงโทษตัวละครในเรื่องก็ไม่ร้ายแรงอะไร ไม่มีตัวละครตัวใด
ที่เราเกลียดชังอย่างจริงจัง ตัวละครเกือบทุกตัวทำให้เราขบขัน ทั้งนี้เพราะผู้แต่งมอง
ตัวละครทุกตัวด้วยอารมณ์ขัน หัวเราะเยาะตัวละครอย่างเอ็นดูไม่ได้เสียดสีเหยียดหยันตัว
ละครด้วยความรู้สึกรุนแรง น่าเสียดายที่ให้แต่ละครั้งรื่นเริงมีชีวิตชีวาเต็มไปด้วยความ
ประนีประนอม (tolerance)^๒

๔. การสร้างอารมณ์ขัน

๔.๑ ภาษาที่ใช้ในละคร เป็นสิ่งสำคัญมากเพราะพฤติกรรมของตัวละครค่อย ๆ
เปิดเผยต่อสายตาสวมโดยผ่านทางคำพูด บทสนทนา มากกว่าผ่านการกระทำ^๓ ตัว
ละครทุกตัวพูดอย่างคมคาย สละสลวย ใช้บทสนทนาที่สมบูรณ์แบบถูกต้องตามหลักไวยากรณ์
เป็นบทสนทนาในอุดมคติ (idealized conversation) รูปประโยคถูกต้องแม้ว่า
ตัวละครจะมีการโต้ตอบโดยไม่ทันยั้งคิด หรืออยู่ในอารมณ์ใดก็ตาม เช่นในตอนที่ เซอร์ปี-
เตอร์ทะเลาะกับเลดี้คีเชิล คำโต้ตอบของทั้งสองคนเป็นประโยคที่ถูกต้อง คมคาย แม้
ว่าความโกรธของเซอร์ปีเตอร์จะค่อย ๆ หวีขึ้น แต่คำพูดก็ยังรักษาลักษณะความถูกต้อง
ทางไวยากรณ์ ความคมคายชัดเจนไว้ได้ตลอดเวลา ภาษาที่ใช้ในบทสนทนาใน The

^๒J.L. Styan, The Dramatic Experience, p. 99.

^๓Thomas Moore, The Works of Richard Brinsley Sheridan
with a Memoir by James p. Brown, p. XIV.

School for Scandal เป็นตัวอย่างภาษาอังกฤษตอนรุ่งเรืองที่สุด^{๔๔} ใน The Rivals ก็เช่นกัน ภาษาที่ใช้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคำพูดของจูเลียเป็นภาษาที่ตกแต่งอย่างดี (artificial high flown language) แสดงให้เห็นแบบฉบับการพูดถึงความในใจอย่างสุภาพ สละสลวย ลึกซึ้งของสุภาพสตรีในศตวรรษที่ ๑๘^{๔๕} ในตอนที่โต้ตอบกับโพลด์แลนด์

Julia. Yet hear me, -My father loved you, Faulkland ! and you preserved the life that tender parent gave me, in his presence I pledged my hand-joyfully pledged it-where before I had given my heart. When, soon after, I lost that parent, it seemed to me that Providence had, in Faulkland, shown me whither to transfer without a pause, my grateful duty, as well as my affection; hence I have been content to bear from you what pride and delicacy would have forbid me from another. I will not upbraid you by repeating how you have trifled with my sincerity.

(The Rivals, ActV, p. 69)

X นอกจากคำพูด บทสนทนาที่คมคาย สละสลวยของตัวละครจะเปิดเผยพฤติกรรม และลักษณะนิสัยของตัวละครให้ชัดเจนต่อผู้ชมแล้ว คำพูดและบทสนทนาเหล่านี้ยังเป็นแหล่งใหญ่ของความขบขัน (humour) ในตัวละคร ตัวอย่างที่เด่นชัดคือการทะเลาะกันระหว่างเซอร์บีเคอร์และเลดี้ที่เชลในเรื่อง The School for Scandal^{๔๖} (ดูตัวอย่างในบทที่ ๓ หน้า ๔๒)

^{๔๔} Oscar G. Brockett, The Book of the Play: An Introduction, p. 204.

^{๔๕} Sheridan, The Dramatic Works of Richard Brinsley Sheridan, p. 29.

^{๔๖} Thomas Moore, The Works of Richard Brinsley Sheridan with a Memoir by James P. Brown, p. XVI.

เมื่อเซอร์บีเคอร์ขอตัวออกไปจากห้องที่เลดี้สเน็ยเวลและเพื่อนฝูงกำลังนั่งทานอยู่ เซอร์บีเคอร์คาดการณ์ได้ว่าเมื่อตนออกไปจากห้องแล้วคงถูกนินทาแน่ ก่อนออกไปจึงพูดชักคอกพวกนินทาไว้เป็นเชิงปลงอย่างน่าขบขันว่า "Your ladyship must excuse me; I'm called away by particular business. But I leave my character behind me."

(The School for Scandal, ActII, p. 248)

คำพูดของชาร์ลที่โต้ตอบกับเซอร์โอลิวเวอร์เมื่อเซอร์โอลิวเวอร์ถามถึงหนังสือเก่าในห้องสมุดที่บ้าน ทำให้เกิดความขบขันเพราะชาร์ลตอบอย่างเอาความดีใส่ตัวเป็นข้ออ้างในการขายหนังสือไป

Sir Oliv...Then it was also supposed that his library was one of the most valuable and compact. Charles. Yes, yes, so it was vastly too much so for a private gentleman. For my part, I was always of a communicative disposition, so I thought it a shame to keep so much knowledge to myself.

(The School for Scandal, ActIII, P.267)

คำพูดของเซอร์โอลิวเวอร์เมื่อปลอมตัวเป็นนายสแตนลีย์ (Mr. Stanley) ญาติผู้ยากจนมาขอความช่วยเหลือจากโจเซฟก่อให้เกิดความขบขันเพราะการโต้ตอบอย่างสุภาพที่แฝงการประชดรวมทั้งการออกปากขอความช่วยเหลือในลักษณะทวงบุญคุณที่คนช่วยรักษาหน้าโจเซฟ

Jos. Surf. I have not the pleasure of knowing you, Mr. Stanley; but I am extremely happy to see you look so well. You were nearly related to my mother, I think, Mr. Stanley?
Sir Oliv. I was, sir, so nearly that my present poverty, sir, may do discredit to her wealthy children, else I should not have presumed to trouble you.

(The School for Scandal, ActV, p. 289)

ในเรื่อง The Rivals คำโต้ตอบของเซอร์แอนโทนีและ ร.อ. แอบโซลูต

เมื่อเซอร์แอนโทนีบอกเรื่องหญิงที่ ร.อ. แอบโซลูตต้องแต่งงานด้วยความเห็นชอบของเขา ทำให้เกิดความขบขันเพราะการตอบของเซอร์แอนโทนีเลียนรูปแบบประโยคคำพูดของ ลูกชาย แต่พลิกแง่อย่างมีเหตุผล เช่นกัน

Abs. Sure, sir, this is not very reasonable, to summon my affection for a lady I know nothing of!
Sir Anth. I am sure, sir, 'tis more unreasonable in you to object to a lady you know nothing of.

(The Rivals, ActII, pp.30 - 31)

๔.๒ dramatic irony ทางภาษา นอกจากคำพูดที่สละสลวย คมคายของ ตัวละครจะก่อให้เกิดผลทางความขบขันทั่วไปในละครแล้ว เซริเคนยังใช้วิธีการเฉพาะ คือ ใช้ dramatic irony ทางภาษา กล่าวคือตัวละครพูดอย่างหนึ่งแต่ความจริงเป็น อีกอย่างหนึ่ง ตัวละครอื่นไม่ทราบข้อเท็จจริง แต่ผู้ชมทราบอยู่ตลอดเวลา เช่นในเรื่อง The Rivals ตอนที่เซอร์แอนโทนีพบกับ ร.อ. แอบโซลูต บรรยายถึงความงามของลิเคีย แต่ ร.อ. แอบโซลูต แสร้งทำเป็นไม่รู้จักลิเคีย ไม่สนใจคำบรรยายของเซอร์แอนโทนี ถามแต่ว่า "And which in to be mine, sir-the niece or the aunt?"

(The Rivals, ActIII, p. 38)

ความแปลกใจของ เซอร์แอนโทนี ที่เห็นลูกชายไม่สนใจสาวงามที่ตนบรรยายกับคำพูดที่ ร.อ. แอบโซลูต แสร้งทำเป็นไม่รู้จักลิเคีย กลับพูดว่าเธอตาเข ผมนแดง ยอมแห้ง ทำให้ ผู้ชมขบขัน^{๔๗}

ในฉากที่ ร.อ. แอบโซลูตมาแนะนำตัวก่อนนางมาพรอพเป็นครั้งแรกและนาง มาลาพรอพให้ ร.อ. แอบโซลูต อ่านจดหมายของ เบเวอส์ที่เขียนถึงลิเคียและเธอจับได้ ในจดหมายของ เบเวอส์วิจารณ์การใช้ภาษาของนางมาลาพรอพว่าเลวและชอบใช้คำพูด หูหยาบที่เจ้าตัวไม่รู้อความหมายซึ่งทำให้เธอโกรธมาก เพราะการใช้ภาษาหูหยาบของเธอนั้นเป็นสิ่งที่เธอภูมิใจมากและคิดว่าตนเองเป็นผู้ชำนาญพิเศษเกี่ยวกับภาษา ผลขบขันจึงเกิด

^{๔๗} Ibid., p. XIV.

จาก dramatic irony ที่ซ้อนกัน irony ชั้นแรกคือนางมาลาพรอพิให้ ร.อ. แอบโซลูตอ่านจดหมายของเขาเองที่คำเธอให้เธอฟัง irony อีกชั้นหนึ่งคือการจับมภาษาของเธอผู้ชมเกิดความขบขันเพราะเห็นความจริงอยู่ตลอดเวลาว่าคำวิจารณ์ของเบเวอดีเป็นความจริง ยิ่งนางมาพรอพิโกรธเท่าไรก็ยิ่งทำให้ผู้ชมขบขันมากเท่านั้น แทนที่จะส่งสาร

ใน The School for Scandal ในฉากแรกเซอร์เบนจามินแมคไบท์ ซึ่งคิดว่าตนเองเป็นกวี มีความภูมิใจในโคลงที่เขาแต่งทำให้เกิดผลทางขบขันมาก คนแต่งหัวเราะเยาะความผิวเผินของเพื่อน ๆ ของเซอร์เบนจามินที่ชื่นชมโคลงของเขา และในขณะที่เดียวกันก็หัวเราะเยาะที่เขาไม่มีลักษณะกวีเพราะโคลงที่เขาแต่งขึ้นให้ภาพที่ขบขัน แต่เจ้าตัวภูมิใจว่าไพเราะ เป็นการใช dramatic irony ทางภาษาอย่างได้ผล เซอร์เบนจามินแต่งโคลงชมม้าว่า

Sure never were seen two such beautiful ponies;
Other horses are clowns, But these macaronies;
To give them this title I am sure can't be wrong
Their legs are so slim, and their tails are so long.

(The School for Scandal, Act II, p. 243)

(macaronies เป็นคำที่เรียกหม่อมสังคมาวลอนดอนที่รับอิทธิพลการแต่งกายมาจากอิตาลี การแต่งตัวแบบนี้เป็นที่นิยมมากในระยะศตวรรษที่ ๑๗ ถึงระยะครึ่งแรกของศตวรรษที่ ๑๘ แต่มาถึงสมัยของเชริเคนได้เสื่อมความนิยมลง เครื่องแต่งตัวแบบ macaronies ประกอบด้วยวิกผมสูงประมาณ ๑ ฟุต หมวกสามเหลี่ยมใส่เอียง ๆ เลื่อนอกทางสั้นและถุงเท้าลาย แต่เซอร์เบนจามินไม่เข้าใจคำว่า macaronies ในคำนี้การแต่งกาย เข้าใจว่าเป็นคำที่อยู่ในสมัยนิยมเพราะ เป็นอาหารแป้งของอิตาลีที่มีลักษณะเป็นเส้นกลมยาวจึงไปเน้นลักษณะกลมยาวของม้าทำให้เกิดภาพที่น่าขบขัน)

ฉากประมุขภาพเขียนของบรรพบุรุษของชาร์ล เป็นฉากที่ขบขันมาก ความขบขันเกิดจาก dramatic irony ทั้งในสถานการณ์และคำพูด ผู้ชมทราบดีว่า นายพรีเมียม (Mr. Premium) คือเซอร์โอดิเวอร์ปปลอมตัวมา แต่ชาร์ลไม่ทราบ ดังนั้นเขาจึงโฆษณา

เล่าประวัติและวิจารณ์บรรพบุรุษในภาพพร้อมกับชายภาพบรรพบุรุษไปที่ละภาพ ทำให้ เซอร์โอลิเวอร์ตกใจมาก ความขบขันมีเพิ่มมากขึ้นเมื่อแคร์เลส (Careless) เพื่อนของ ชาร์ลวิจารณ์รูปเซอร์โอลิเวอร์ เซอร์โอลิเวอร์รับระล่ำระลักแก้ไขเข้าข้างตนเอง

Care. What, that ill-looking little fellow over the settee?
Sir Oliv. Yes, sir, I mean that though I don't think him so
ill-looking a little fellow, by any means.

(The School for Scandal, Act IV, p. 271)

๔.๓ irony ในสถานการณ์ ฉากบังตาได้ชื่อว่าเป็นฉากที่ขบขันที่สุดฉากหนึ่งในละครอังกฤษ สร้างด้วยวิธีการพลิกความคาดหมายในสถานการณ์ (dramatic irony of situation) ตัวละครแต่ละตัวที่เข้ามาหาโจเซฟและหลบซ่อนอยู่ต่างไม่ทราบว่า มีตัวละครตัวอื่นซ่อนอยู่ก่อน เซอร์ปีเตอร์นั่งคุยกับโจเซฟถึงภรรยาของตนคือเลดี้ที่เขิลโดยไม่ทราบว่าเลดี้ที่เขิลซ่อนอยู่หลังม่านบังตา เซอร์ปีเตอร์เข้าไปทักตัวในตู้เมื่อชาร์ลมาหา โจเซฟและ เซอร์ปีเตอร์กับชาร์ลซ่อนตัวเพื่อจะแอบฟังโจเซฟกับเลดี้สเนี่ยเวลคุยกัน ผู้ชมขบขันเพราะทราบความจริงอยู่ตลอดเวลา ในขณะที่ตัวละครเข้ามาโดยไม่ทราบว่าไม่มีใครอยู่ในห้องบ้างและต่างก็หะยอยกันหาที่ซ่อน การถ่วงเวลาการเปิดเผยความจริงว่ามีใครซ่อนอยู่ในห้อง แต่ทำให้ตัวละครตัวหนึ่งแสดงความสนใจเมื่อเห็นร่องรอยตัวละครตัวอื่น เช่น เซอร์ปีเตอร์เห็นชายกระโปรงของเลดี้ที่เขิลวอบแวบอยู่หลังบังตา ทำให้ผู้ชมตื่นเต้นว่าตัวละครจะพบกันแต่กลับยังไม่พบ ทำให้หัวเราะขบขันเพราะคำแก้ตัวของผู้มีความลับ

ในเรื่อง The Rivals ความตลกขบขันเกิดขึ้นจากการเผชิญหน้าของลิเคียกับ ร.อ. แอบโซลูต ในฐานะจริงของเขาเป็นครั้งแรกก็เกิดจากการถ่วงเวลาเปิดเผยความจริงและพลิกความคาดหมายของผู้ชมคือ ผู้ชมคาดคะเนว่าเมื่อ ร.อ. แอบโซลูต มาพบนางมาลาพรอพแนะนำตัวเองว่าเป็น ร.อ. แอบโซลูตแล้วพบกับลิเคีย ความลับคงแตกแต่เมื่อทั้งสองเผชิญหน้ากันจริง เขากลับหลอกลิเคียว่าสวมรอยเป็น ร.อ. แอบโซลูต ทั้งที่เพิ่งหลอกนางมาลาพรอพว่า เขาจะร่วมมือกับเธอหลอกหลวงลิเคีย ความขบขันจึงเพิ่มขึ้นด้วยเหตุผลเดียวกับข้างต้น

ในเรื่อง The Rivals สถานการณ์ในความสัมพันธ์ระหว่างเซอร์ลูซีอุส โอทริกเกอร์ กับนางมาลาพรอพน่าขบขันเพราะ irony of situation เช่นกัน ผู้ชมทราบดีว่าทั้งสองต่างถูกคู่หลอกลวง เซอร์ลูซีอุสคิดว่าตนกำลังติดต่อกับใครกับ "เคเลีย" หลานสาวของนางมาลาพรอพ ส่วนนางมาลาพรอพก็คิดว่าเซอร์ลูซีอุสหลงรัก เธอจริง ๆ ทั้งสองต่างมีความปลื้มปิติในความรัก ส่งผลหมายโต้ตอบกันอย่างจริงจัง ทำให้ผู้ชมเกิดความขบขัน

๕.๔ การเสริมขยาย (exaggeration) พฤติกรรมและลักษณะนิสัยของตัวละคร พฤติกรรมและลักษณะนิสัยของตัวละครปรากฏต่อสายตาของผู้ชมผ่านทางคำพูดของตัวละครหรือผ่านทางคำวิจารณ์ของตัวละครตัวอื่นทำให้ผู้ชมเกิดความขบขันเพราะลักษณะที่เสริมขยายของตัวละครทำให้เกิดพฤติกรรมที่แปลกพิลึกขึ้น เช่น ความเพ้อฝันโรแมนติคเกินขนาดของเคเลีย ทำให้เคเลียประกาศรักสัมพันธ์กับเบเวอลีชายคนรักที่เธอรักมากเมื่อพบว่าเขาคือ ร.อ.แอบโซลูตผู้มั่งคั่งไม่ใช่เบเวอลีผู้ยากจนของเธอ ดังนั้นเมื่อเซอร์แอนโทนีถาม ร.อ.แอบโซลูตว่าจะพกดาบไปหาเคเลียทำไม คำพูดแก้ตัวของเขาเสริมขยายลักษณะนิสัยนี้ของเคเลีย ทำให้เกิดพฤติกรรมแปลกน่าขำอย่างเห็นได้ชัด

Absolute. Sir, I'll explain to you-You know, sir, Lydia is romantic, develish rbmantic, and very absurd of course: now, sir, I intend, if she refuses to forgive me, to unsheath this sword, and swear I'll fall upon its point, and expire at her feet!

(The Rivals, Act V, p. 75)

ความโมโหของโพลด์แลนด์เมื่อทราบว่าเขาไม่อยู่จูเลียก็มีความสุขรื่นเริงสดชื่นตลอดเวลาทั้ง ๆ ที่เขาเพิ่งจะปรารภกับ ร.อ.แอบโซลูต ว่าเขาเป็นห่วงสุขภาพของจูเลีย ทำให้ผู้ชมขบขันพฤติกรรมที่เกือบเป็นไปในทางตรงกันข้ามในเวลาเพียงพริบตาเดียว ความโมโหดูเหมือนเอาจริงเอาจังในทุก ๆ เรื่องของเซอร์แอนโทนี และการใช้ถ้อยคำหยาบๆ แต่มีที่เสมอของนางมาลาพรอพ ทำให้เกิดความขบขันเพราะความเกินขนาดเช่นเดียวกัน

ในเรื่อง *The School for Scandal* การที่เซอร์โอดิเวอร์ย่ำตลกเวลาว่าชาร์ลเป็นคนดีเพราะไม่ชายรูปของเขาทำให้เกิดความขบขันที่เซอร์โอดิเวอร์ย่ำตลกของตนคือ ถูกล้อตนเองเป็นใหญ่ ความสุรุ่ยสุร่ายเกินขนาดของชาร์ลทำให้เกิดความขบขันเพราะตนเองอยากจนกัเงินคนอื่นมาตลอด แต่ยังเลี้ยงเพื่อนฝูงอย่างฟุ่มเฟือยให้เงินญาติที่จนกว่าเป็นจำนวนมากทั้ง ๆ ที่เงินนั้นเป็นเงินที่เพิ่งกู้คนอื่นมา

๕.๕ ใช้การเยาะเย้ยเสียดสี (satire) ความบกพร่องในนิสัยซึ่งเป็นความอ่อนแอของมนุษย์ (human foibles)^{๔๔} การเยาะเย้ยมีอยู่ตลอดทั้งเรื่องในละครเริ่มตั้งแต่ความคิดและความรู้สึกว่าคุณสมบัติที่ตนเองยึดถือเป็นสิ่งที่ดีและความเสแสร้งซึ่งเป็นความไม่ดีที่ละครต้องการเปิดเผยในคนและในละครร่วมสมัย^{๔๕} ทั้งนี้โดยเสนอผ่านลักษณะนิสัยของตัวละคร นอกจากนี้ยังมีการเยาะเย้ยขบขันที่อาจพบได้ทั่วไปในคนธรรมดา เช่นใน *The Rivals* เซอร์แอนโทนีโกรทที่ถูกชายไม่เชื่อฟัง ไม่ยอมตกลงแต่งงานกับหญิงที่ตนจับตามาให้ ตอนกลับไปเจอแพกจึงเอาไม้เคาะหัวแพกและสุนัขที่นอนอยู่ แพกโกรทที่ถูกพาล จึงไปหา ร.อ. แอบโซลูต ร.อ. แอบโซลูต กำลังโมโหบิดาจึงพาลระบายความโกรธใส่แพก คุณและผดักแพก แพกจึงระบายความโกรธกับเด็กที่มาเรียกควยการคู่ค้าและไล่อุปตีเด็ก ในตอนนี้ เซริแคนต้องการเยาะเย้ยความไม่มีเหตุผลของมนุษย์ที่เวลาโกรธมักจะไประบายกับคนที่คอยกว่าตน และรู้ว่าเป็นคนที่ตนข่มได้ ในเรื่อง *The School for Scandal* โคลงที่เบนจามินแกลงแสดงความเย้ยหยันของเซริแคนที่มีต่อคนที่คิดว่าตนเองเป็นกวีแต่ไม่มีลักษณะกวี เหตุการณ์ตอนที่เซอร์โอดิเวอร์ตกใจและผิวดาคเมื่อโมเสส (Moses) แนะนำว่านายฟรีเมียมเป็นผู้มีอาชีพให้กู้เงินไม่ไชยิว เป็นคริสเตียน เป็นการเยาะเย้ยผู้มีอาชีพให้กู้เงินที่ฉวยโอกาสและผู้คนที่รังเกียจการกู้เงินแต่ต้องพึ่งเงินกู้ การเยาะหยันเสียดสีของเซริแคนไม่ได้จริงจังหรือแสดงความโกรธแค้นเพิ่มขึ้น

^{๔๔}Sheridan, The Rivals & School for Scandal Notes,

p. 15.

^{๔๕}Ibid., p. 17.

อะไร เขาหัวเราะเยาะชอบพร้องเหล่านี้ช่วยความรื่นเริงและน้ำเสียงที่สุภาพประนี-
ประนอม เพื่อให้เกิดผลทางความขบขันที่คองการ

✕ นอกจากนี้ยังมีวิธีการสร้างความขบขันส่วนย่อย ๆ ในละครทั้งสองเรื่องอีก
๒ วิธี คือ การใช้ท่าทางที่ขบขันของตัวละคร (comic gesture) และ การใช้เครื่อง
แต่งกายที่มองกุ่มาขบขัน (comic costume) ทำทางที่เอเคอร์แสดงอาการตกใจกลัว
เมื่อจะถึงเวลาควลคาบจริง ๆ ทำทางภูมิใจเมื่อ ร.อ.แอบโซลูต ชมการปรับตัวให้เป็น
ชายหนุ่มทันสมัยชาวลอนดอนของเขา ทำทางโมโหอิศัคข์ของเซอร์แอนโทนี เมื่อไม่พอใจ
ลูกชายในเรื่อง The School for Scandal ทำทางกระอักกระอ่วนใจ ตกใจของ
เซอร์โอดิเวอร์เมื่อคุซาร์ลประมูลขายภาพบรรพบุรุษไปที่ละภาพ ทำทางของตัวละครแต่ละ
ตัวที่ซ่อนอยู่ในบังตา ทำทางที่ซาร์ลและโจเซฟช่วยกันผลักใส่เซอร์โอดิเวอร์ออกจากห้อง
เพื่อเตรียมตัวต้อนรับเซอร์โอดิเวอร์ โดยไม่รู้ว่าคคนที่พวกตนผลักคือเซอร์โอดิเวอร์
ทำทางที่เซอร์ปีเตอร์ไล่ตะเพิดพวกนักนินทาคนออกจากบ้าน กิริยาเหล่านี้ล้วนแต่เป็น
ทำทางที่ขบขันช่วยเพิ่มผลขบขันให้แก่ละครมากขึ้น การใช้เครื่องแต่งกายที่มองกุ่มาขบขัน
คือไม่เหมาะกับตัวผู้สวมใส่ อาจจะไม่เหมาะกับขนาด วัย รูานะ กาละเทศะ บุคคลิก-
ลักษณะ เพศก็ได้ ในที่นี้ในเรื่อง The Rivals เอเคอร์ผู้เป็นคหบดีชนบทพยายามแต่งตัว
ให้เหมือนชาวสังคมเมืองหลวง แต่เสื้อผ้าไม่เหมาะกับบุคลิกของเขา จึงมองกุ่มาติดตาม
คำวิจารณ์ของเควิกผู้เป็นคนใช้^{๕๐}

✕ ้วยวิธีการเสนอละครของ เซริแคนคังกล่าวมาแล้วทำให้ละครของเขาประสบ
ผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของผู้แต่ง กล่าวคือ ละครสามารถแสดง การต่อต้านความคิด
และความรู้สึกของคนและของละครร่วมสมัยที่เห็นว่าค่านิยมที่ตนเองคิดเป็นสิ่งดีออกมาได้
ชัดเจนโดยผ่านบทสนทนาที่สละสลวย คมคายที่แสดงพฤติกรรมของตัวละครซึ่งเป็นภาพ
สะท้อนของคนร่วมสมัยของ เซริแคนได้อย่างชัดเจน โดยที่ขณะเดียวกันก็สามารถให้ความ

^{๕๐} Ibid., pp. 48 - 49.

ชมชั้นแก่ผู้ชมได้ บทละครของเชริแดนจึงได้รับความนิยมสูงสุดในสมัยของเขา^{๕๑} แม้กระทั่งในสมัยต่อมาเชริแดนก็ยังได้รับการยกย่องว่าเป็นนักแต่งละครประเภท comedy of manners ที่สำคัญยิ่งคนหนึ่งของวงวรรณกรรมอังกฤษ เพราะวิธีการของเขา คึงกล่าวมาแล้วทำให้ละครของเขาเป็น comedy of manners ที่สมบูรณ์แบบ^{๕๒}

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^{๕๑} Thomas Moore, The Works of Richard Brinsley Sheridan with a Memoir by James p. Brown, p. XXVIII.

^{๕๒} Ibid., p. XVI.